

Дёмина Алёна Анатолиевна
Национальный университет физического воспитания
и спорта Украины

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЖЕНСКОГО СПОРТА В СТРАНАХ СЕВЕРНОЙ АФРИКИ И БЛИЖНЕГО ВОСТОКА

Для понимания современных тенденций развития женского спорта в странах Северной Африки и Ближнего Востока, нами было разработано специальный блок вопросов, на которые было предложено ответить экспертам. Прежде чем определить перспективы женского спорта в странах региона и разработать проект комплексной программы развития необходимо проанализировать исторические аспекты и современные тенденции. На основе полученных результатов можно строить гипотезы относительно перспектив развития женского спорта в исследуемом регионе.

Ключевые слова: женский спорт, Северная Африка, Ближний восток, международное спортивное движение.

А. А. Дьоміна Актуальні проблеми жіночого спорту в країнах північної Африки ти близького сходу. Для розуміння сучасних тенденцій розвитку жіночого спорту в країнах Північної Африки та Близького Сходу, нами було розроблено спеціальний блок питань, на які було запропоновано відповісти експертам. Перш ніж визначити перспективи жіночого спорту в країнах регіону і розробити проект комплексної програми розвитку необхідно проаналізувати історичні аспекти та сучасні тенденції. На основі отриманих результатів можна будувати гіпотези щодо перспектив розвитку жіночого спорту в досліджуваному регіоні.

Ключові слова: жіночий спорт, Північна Африка, Близький схід, міжнародне спортивне рух.

Domina A. Actual problems of women's sports in the countries of North Africa and the middle east. To understand the current trends of women's sports in North Africa and the Middle East, we have developed a special set of questions, which were asked to answer the experts. Before perspectives of women's sports in the region and to draft a comprehensive development program necessary to analyze the historical aspects and contemporary trends. Based on the results you can build hypotheses regarding the development of women's sports in the study region.

Today, modern sport is characterized by widespread emancipation and leads to the fact that almost no purely "male" sports. With new categories in which women take part in the competition every year the program expanded and added. For example, "women" were wrestling, boxing, hockey, football, weight lifting, and the number of women participating in the Olympics in almost equal percentage of men.

Huge impact on the popularization of women's sports does the International Olympic Committee in the world. The revival of the modern Olympic Games played a symbolic role in the development of women's sports. The International Olympic Committee and many foundations and associations are in favor of solving these problems, and contribute to the promotion of sports among women. It is known that occupies a special place to encourage and support the promotion of women in sport at all levels and in all structures with a view to ensure the implementation of the principle of equality between men and women among the main tasks of the IOC. Current knowledge about the specifics of the female body and its reactions to the intense, often extreme training and competition load characteristic of individual sports, is very modest, rather hypothetical, rather than deeply scientific. This circumstance does not allow to accurately articulate the impact of the measure of employment in various sports and the desire for the highest sports results on the state of the female body.

Key words: women's sports, North Africa, the Middle East, the international sports movement.

Актуальность: Исторически сложилось так, что одним из главных критериев определяющая степень развития общества страны или региона служит уровень свободы женщины и ее участие в социальной жизни. Спорт является неотъемлемой частью этой жизни [1].

На сегодня, современный спорт характеризуется повсеместной эмансипацией и приводит к тому, что практически не осталось чисто «мужских» видов спорта. С каждым годом программы соревнований расширяются и добавляются новые категории, в которых принимают участие женщины. Так, «женскими» стали борьба, бокс, хоккей, футбол, тяжелая атлетика, а число женщин участвующих в Олимпийских играх практически сравнялось в процентном соотношении с мужчинами [5]. Огромное влияние на популяризацию женского спорта в мире делает международный олимпийский комитет. Возрождение современных олимпийских игр сыграло знаковую роль в развитии женского спорта. Международный олимпийский комитет и множество фондов и ассоциаций выступают в пользу решения этих проблем и способствуют популяризации спорта среди женщин. Известно, что среди основных задач МОК особое место занимает поощрение и поддержка продвижения женщин в спорте на всех уровнях и во всех структурах с целью добиться осуществления принципа равенства мужчин и женщин [4, 5].

Связь работы с научными программами, планами, темами. Диссертационное исследование выполняется в соответствии с «Сводного плана научно-исследовательской работы в сфере физической культуры и спорта на 2011-2015 гг.» по теме 1.1. «Исторические, организационно-методические и правовые основы реализации олимпийского создания Украина».

Цель работы: проанализировать современные тенденции развития женского спорта в странах Северной Африки и Ближнего Востока.

Задача исследований:

1. Изучить социально - исторические особенности формирования женского спорта в странах Северной Африки и

Ближнього Востока.

2. Установить влияние специфики регионального развития современное состояние и перспективы современного женского спорта в странах Северной Африки и Ближнего Востока.

Об'єкт дослідження - участь жінок в міжнародному спортивному руху.

Предмет дослідження - соціально - історичні предпосилки формування жіночого спорту в країнах Східної Азії та Ближнього Востока.

Методи дослідження:

1. Аналіз і обобщення спеціальної літератури, документальних джерел і матеріалів Інтернет.
2. Соціологічні методи: бесіди, інтерв'ю, опитування.
3. Контент - аналіз.

Наукова новизна роботи:

- вперше встановлено соціально - історичні предпосилки формування і розвитку жіночого спорту в країнах Східної Азії та Ближнього Востока;
- вперше показано сучасні тенденції розвитку жіночого спорту в країнах Східної Азії та Ближнього Востока;
- доповнено інформацію про значення та роль жіночого спорту в сучасному суспільстві та міжнародному спортивному руху.

Результати дослідження та їх обговорення. Основні проблеми жіночого спорту в країнах Східної Азії та Ближнього Востока можна розділити умовно на дві частини: загальні проблеми, з якими стикаються спортсменки всього світу та специфічні для даного регіону. Стремлення жінок соревноватися наравне з чоловіками во всіх видах спорту ознаменувалось повним успіхом. Преодолені після цього формальні запрети для жінок займатися багатьма видами спорту. Іх успіх характеризується як своєобразний феномен ХХ століття, в якому практика опережає теорію, а суспільство не успівається за дійсністю. Всого декілька років тому загальності згодилися з участию жінок в футболі та марафонському бігу, а жінки уже овладіли такими новими для них видами спорту, як бокс, боротьба, важка атлетика та супермарафон в формі кругосвітного бігу.

Стремлення жінок займатися всіма без виключення видами спорту наравне з чоловіками ще викликає протиреччя в міністрах спорту та організаторах спорту, в тому числі і у багатьох учених (Myers G. A.).

Сучасний рівень знань про специфічні особливості жіночого организму та його реакції на інтенсивні, часто екстремальні тренувальні та соревновальні навантаження, характерні для окремих видів спорту, являється дуже скромним, скоріше гіпотетичним, ніж глубоко науковим. Це обстоятельство не дозволяє достовірно сформулювати міру впливу занятій різними видами спорту та стремлення до найвищих спортивних результатів на стан жіночого организму [6].

Принципіальне стремлення жінок до досягнення високих спортивних результатів во всіх видах спорту потребує комплексного наукового обґрунтування та викликає перед ученими та практиками ряд актуальних проблем.

Одною з таких проблем є наукове дослідження впливу на жіночий организм інтенсивних тренувальних та соревновальних навантажень, що відповідають окремим видам. Другою, не менш актуальну, проблему можна вважати розробку науково-методичних основ оптимізації тренувальних навантажень, дозволяючих досягати високих спортивних результатів без угрози для здоров'я жінок (Spears B.).

Поэтому слідует досліджувати тає специфіческі особливості жіночого организму, які обумовлюють необхідність розробки специфічної методики спортивної тренування, відповідної особливостям жіночого организму та психики. Практичний досвід свідчить про те, що в системі спортивної тренування крім загальних положень для чоловіків та жінок існують характерні тільки для жіночого спорту. Вони визначаються специфічними вимогами окремих видів спорту та призводять до відмінностей в протеканні адаптаційних процесів в жіночому организмі, що, зокрема, характеризує його функціональні особливості.

Третій значимою проблемою слідует вважати розробку соціально-психологічних основ жіночого спорту. Спортсменки - це повністю особа соціальної категорії, для якої характерний спортивний стиль життя, предполагаючи відмінність від багатьох привичок для звичайних людей радостей життя, обмежені можливості обміну, екстремальні фізичні навантаження та інші багато іншого, що дійсно відрізняє спортсменку від інших представниць прекрасного пола [4].

Многі сучасні види спорту вимагають ранньої спеціалізації. Так, в гімнастику, фігурне катання, плавання дівочки приходять в віці 5-7 років. Спортивна діяльність дитини та для батьків, та для самого становиться домінуючою, пріоритетною, весь ритм життя підпорядкований тренувальному режиму. Іменно так викликається "жіночий спортивний характер"! Що дієвіше ще маленької дівчинки, що заставляє її відмежуватися від інших представниць прекрасного пола?

На першому етапі, як показують соціологічні дослідження, - це вплив батьків, їх настойчивість та желання вирости здорову та красну дівчинку, подібну до однієї з іменитих спортсменок. Однак вплив батьків може бути рішучим лише на перших порах. Далі велику роль починає відігравати психічна сфера дитини, формуючись мотивація, виникає інтерес, приходить перші спортивні успіхи, які допомагають становленню потребності в заняттях спортом. Якщо цього не відбувається, дитинка, як правило, покидати спорт, находити нові інтереси в інших видах діяльності. По мере росту спортивного майстерства у дівочок-спортсменок починають проявлятися, як правило, присущі чоловікам якісні характеристики: лидерство, воля до перемоги, агресивність. Фізіологічні

объясняют изменения в половом поведении девочек нарушениями в процессе дифференциации мозга, которые вызывают маскулинизацию (омужествление) полового центра, что в некоторых случаях может привести к нарушению полоролевого поведения, сексуальной ориентации и, что особенно важно, материнского инстинкта. Особенно серьезное влияние на маскулинизацию оказывают занятия девушек такими видами спорта, как бокс, борьба, тяжелая атлетика, футбол, хоккей (Blinde E. M.) [6].

В современном обществе женщины получили совершенно новые возможности для реализации спортивных интересов. Можно не сомневаться, что ХХI век станет веком их новых спортивных достижений. Насколько полезны для женщин чисто мужские виды спорта - это вопрос особый. Существуют разнообразные точки зрения на данный аспект, в том числе и использование запретительных мер. Но запретами вряд ли можно решить хоть какую-то проблему. Наиболее яркий пример - из спортивной жизни: еще в 50-е годы женщинам запретили играть в хоккей. В 90-е годы он становится олимпийским видом спорта [3].

Снизить негативное влияние экстремальных нагрузок, найти способы их регламентации, обеспечить медицинский контроль, оптимально совместить спортивный режим с выполнением женщиной особой биосоциальной роли - вот задача ученых, тренеров, руководителей сферы спорта. Ученым, чтобы определиться в приоритетных направлениях своего участия в решении данных проблем и занять верную позицию, необходимо ответить на ряд вопросов:

- соотносятся ли спортивные интересы женщин с той социальной ролью, которую они реализуют в обществе?
- согласуется ли спортивная деятельность с женской психикой, с понятием женственности, принятым в данном социуме?
- останется ли женщина и после занятий спортивной деятельностью здоровой, способной к созданию семьи, рождению детей?
- будет ли она счастлива после завершения спортивной карьеры?

Ответов на данные вопросы ученых пока нет. Видимо, в самое ближайшее время необходимо провести ряд конкретно-социологических исследований, которые позволили бы оценить возможности женщин и необходимость дальнейшего интенсивного освоения ими мужских видов спорта. Игнорировать решение данных вопросов - значит усугублять проблемы развития женского спорта, доводить его до кризисного состояния, из которого, думается, никто не выйдет победителем (Л. Г. Шахлина).

Также, говорить только лишь о физиологических или психологических особенностях женщин и вытекающих из этого проблем, было бы не правильно, так как, существует множество актуальных проблем связанных с обществом, экономикой и политикой. Рассмотрим некоторые из них.

Первым значительным препятствием для женского спорта в мире является наиболее глобальная проблема – это общественное мнение. Ни для кого не секрет, что в ряде стран, не зависимо от уровня их развития, существует стереотипное мнение о том, что спорт – не для женщин. Например, в Индии семейные ценности занимают приоритетное место в жизни девушек и женщин, или Арабские Эмираты – где женщины делают упор на обучение (Cuneen J.).

Еще одной проблемой является сложная политическая ситуация во многих странах, включая и страны Северной Африки и Ближнего Востока. В 2011 году на планете бушевало 20 войн, что является самым высоким показателем с 1945 года, передает агентство DPA. Прежний рекорд (16 войн) был зафиксирован в 1993 году. Такое количество конфликтов может свести на нет тенденцию к "более стабильному миру", считают эксперты.

По подсчетам ученых Гейдельбергского института международных исследований конфликтов (HIIK), всего за 2012 год в мире произошло 338 конфликтов, из которых 38 были признаны "особо жестокими". Такие конфликты характерны в первую очередь для стран Ближнего Востока и Африки [3].

В этих регионах, как считает глава HIIK Кристоф Тринн, существует высокая угроза эскалации уже существующих конфликтов. Так противостояния в Йемене, Ливии и Сирии переросли в войны, отмечает агентство AFP. Это затрудняет развитие женского спорта в данных регионах и в мире в целом (Gadelmann P.L.).

Большое количество разнообразных социальных проблем возникают перед разными слоями населения мира. Это, в первую очередь, бедность. Количество бедных стран мира, равно как и количество людей, проживающих в крайней нищете, за последние 40 лет увеличилось вдвое.

Об этом сообщает организация ООН по торговле и развитию (ЮНКТАД).

На сегодняшний день 49 стран мира рассматриваются как наименее развитые. В 1971 году их было только 25.

По оценке организации, модель экономического развития этих стран оказалась неудачной и должна быть пересмотрена. Количество людей, живущих за чертой бедности, увеличилось в два раза с 80-х годов.

По данным ЮНКТАД, в период с 2002 по 2007 год, несмотря на экономический рост в среднем на 7% в год, количество людей, живущих за чертой бедности, ежегодно увеличивалось на три миллиона человек и достигло 421 миллион. При этом около 53% жителей беднейших стран находятся в крайне тяжелом положении [7].

Проблема строгих религиозных устоев, например, мусульманства оказывает значительное влияние на представительство спортсменок-мусульманок на мировой арене. В последние годы в международных спортивных соревнованиях участвует все больше мусульманок. На пути в большой спорт им приходится преодолевать трудности, которые неведомы большинству их немусульманских подруг. Каков же он, женский мусульманский спорт, и как мусульманки прокладывают себе путь на беговые дорожки, лыжни и боксерские ринги?

На первой церемонии вручения премии Ambassador Awards чествовали фехтовальщицу и олимпийскую надежду мусульманского мира Ибтихадж Мухаммад (Ibtihaj Muhammad). В первую неделю мая в Лондоне состоялось вручение

премій Фонда мусульманського жіночого спорту (MWSF), их удостоились мусульманки, отримавши в області спорту. Ця награда не тільки відзначає рекорди мусульманок на спортивних аренах, але і допомагає змінити ставлення до жіночого спорту в суспільстві (Grant C. H.).

Хотя в наші дні на міжнародних спортивних аренах виступає більше мусульманок, ніж раніше, заслуги їх предшественниць часто недооцінюються. Наприклад, ще в 1936 році турецька Халет Чамбел (Halet Zambel) стала першою мусульманкою, яка взяла участь в Олімпійських іграх (www.muslimwomeninsport.com).

На врученні премій в Лондоні, де Мухаммад була відмінна «спортивна жінка року», були відмінні мусульманки. Однак во многих країнах участь жінок в спорту до сих пір обмежена.

Одна з проблем, з якими стикаються мусульманки, це вимоги до спортивної форми. Однак це не мешає им займатися любимим спортом, учасниками в змаганнях та показувати приклад скромності своїм колегам. Так, в 2007 році Міжнародна футбольна федерація (ФІФА) заборонила гравцям носити хіджаб під час матчів, мотивуючи це ризиком травм.

Із-за заборони іранської жіночої збірної перед олімпійським вибірочним турніром. В цьому році ФІФА планує зняти заборону з виду спорту, які для спортсменок розробили спеціальні платки на «ліпучках», які легко відстегаються та виключають ризик задушування. Остаточне рішення буде прийнятим 2 липня після підходу нового хіджаба на безпеку (Hammersmith).

Ібтихадж Мухаммад говорить, що вибір виду спорту для неї відповідає вері, що вимагається від жінок скромності в одязі, а за правилами фехтування тіло спортсмена повинно бути закрито одягом з голови до п'яти. «Очень часто в змаганнях я бываю не тільки єдинственою афроамериканкою, але і єдинственою чорною, але і єдинственою мусульманкою... Ви знаєте, це быває складно...», — розповідає вона.

Мусульманські спортсменки живуть в найрізноманітніших країнах, тому їх приклад вдохновляє молодих жінок по всьому світу. Тем не менше, дівчата з мусульманської середньотої до сих пір приходяться преодоліти культурні обмеження: або тому, що їх батьки вважають, що спорт не для жінок, або просто тому, що им не на кого залежати. Але ці обмеження не помешали пакистанській бегуніні Насим Хаміду (Naseem Hameed) завоювати золоту медаль в бігу на 100 метрів на Азіатських іграх 2010 року, що стало її самою швидкою жінкою Південної Азії.

По мере того, як в центрі уваги виникає все більше таких спортсменок як Хамід, дівчата, глядя на них, починають ставити собі більші цілі, зокрема, в спорту (Hult J.).

Інші мусульманські спортсменки стикаються з гораздо більшими труднощами. Садаф Рахімі (Sadaf Rahimi) — 17-річна спортсменка з Афганістану, одна з номінанток на премію Ambassador Award. На шляху до спортивних досягнень їй не помешало ні відсутність місця для тренувань, ні даже сам запрет на жіночий спорт, введений «Талибаном». Рахімі, представляюча Афганістан на Олімпіаді-2012, ломає стереотипні представлення про афганських жінок. Як і її колеги, вона доказує, що мусульманки не тільки способні займатися спортом, але і демонструють при цьому незвичайну відданість та відмінну фізичну форму.

Недавно Катар заявив, що вперше пошлет на Олімпіаду жінок. Бруней також вперше раз включив в свою олімпійську команду легкоатлетку Мазію Махусін (Maziah Mahusin). Участь представительниць султаната означає наступлення нової ери: ери, коли спорт стає відкритим для всіх жінок, і коли влада не мешає начинанням жінок (Kort M.).

Многі спортсменки, що беруть участь в церемонії вручення Ambassador Awards, говорять, що ніколи не розраховували на столь високі досягнення. Це ще раз доказує, що жінка здатна досягти більшого, ніж сама очікує.

Во время вручения премии Мухаммад говорила о том, как вера и спорт сформировали ее личность. «Я никогда в жизни и представить себе не могла, что мой хиджаб приведет меня в фехтование, в спорт, и что я дорасту до того, чтобы так полюбить этот спорт. Он стал частью меня, и без него я уже не представляю себе свою жизнь» (Ley K.).

ВЫВОДЫ

1. В последние годы роль женщин стран Северной Африки и Ближнего Востока становится все более заметной и важной, поскольку в условиях глобализации мирового сообщества для них открываются новые возможности самореализации средствами занятий физической культурой и спортом.

2. Важным является тот факт, что участие женщин в спортивном движении не ограничивается только представительством их в сборных командах страны, но и получением специализированного образования тренера.

3. Вопрос проблематики женского спорта в странах Северной Африки и Ближнего Востока выносится на все мировые научные специализированные конгрессах и конференциях. Создаются комиссии по вопросам женского спорта при Национальных олимпийских комитетах.

ЛИТЕРАТУРА

- Соболєва Т.С. Мускульні жінки і спорт. Теорія і практика фізичної культури. Науково-теоретичний журнал №7, 1997.
- Соболєва Т.С., Азарних Т.Д. Статья, гендер та жіночий спорт. Вчені записки університету ім. П.Ф. Лесгафта. №10(104)/2013. – 158-162 с.
- Мельникова Н.Ю. Основні тенденції розвитку жіночого олімпійського спорту в сучасному світі // Олімпійський і міжнародний спортивний рух: історія, теорія, практика: Міжвузовий збірник наукових матеріалів, присвячений 90-річчю першого виступу російських спортсменів на Олімпійських іграх. Воронеж - 1998. - 140 с.

4. Мягкова С.Н. Проблеми гендерної асиметрії в сучасному олімпійському русі // Теор. і практ. фіз. культ. № 3. - 2001. -49 с.
5. Fasteau, B.F. Giving women a sporting chance. InS.L. Twin (Ed.), Out of the bleachers: Writing on women and sport. Old Westbury, NY: Feminist Press. – 2007 – 165-173 pp.
6. Grant, C.H., & Gadelmann, P.L. Equality in sport for women. Washington, DC: American Alliance for Health, Physical Education, and Recreation. – 2008 –96-102 pp.
7. Joan Steidinger. Sisterhood in Sports: How Female Athletes Collaborate and Compete Rowman & Littlefield Publishers –2014 –176-182 pp.
8. Sandra L. Hanson and Rebecca S. Kraus Sociology of Education Vol. 71, No. 2 (Apr., 2014), pp. 93-110.